

*Богданець-Білокаленко Н.І.,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу навчання мов національних
меншин та зарубіжної літератури
Інститут педагогіки НАПН України
nataliabogdanets@gmail.com*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СУЧАСНИХ ПІДРУЧНИКІВ З МОВИ ТА ЧИТАННЯ

Змістове наповнення сучасних підручників мовно-літературної освітньої галузі має велике значення в досягненні обов'язкових результатів навчання через системний виклад програмового матеріалу. Зміст сучасного підручника повинен забезпечувати організацію освітнього процесу на компетентнісних засадах відповідно до наукових концепцій модернізації української освіти.

Начальний зміст кожного розділу підручника має бути спрямований на забезпечення мовленнєвого розвитку, мовної та літературної освіти, враховувати дидактичні принципи науковості, доступності, перспективності, системності та покликаний реалізовувати завдання змістових ліній освітніх програм.

Важливим у конструюванні змісту підручника є чітка послідовність викладу навчального матеріалу, що забезпечує взаємозв'язок понять, формування єдиної понятійної системи підручника, лаконічність, точність формулювання визначень, однозначність понятійно-термінологічного апарату.

Логіка викладу мовно-літературознавчого матеріалу в межах кожної теми повинна враховувати основні принципи інтеграції та, відповідно, види діяльності на уроці і його етапи, що буде слугувати додатковим орієнтиром як для вчителя, так і для учнів. Теоретичний матеріал сучасного підручника повинен орієнтуватися на його практичне використання та зв'язок з повсякденним життям, інформаційно-пізнавальний матеріал потрібно подавати через практико-орієнтовані завдання.

У сучасних підручниках потрібно враховувати чіткий і докладний апарат навігації, який має бути зручним для вчителя і учнів. Це можуть бути символічні позначення для роботи в парах, групах, творчі завдання та завдання на вибір, на висловлення власної думки, пам'ятки, завдання для самоконтролю, можливість вибору завдань. Варто робити символічні позначки або умовні розмежування початку та завершення уроку.

Важливим є і українознавчий компонент підручника, спрямований на виховання патріотичності, національної свідомості молодого покоління. Це можуть бути тексти про Україну, її історію, сучасність, родинні цінності тощо.

Отже, в тезах окреслено основні аспекти створення підручника, проте питання концептуальних засад побудови сучасних підручників з мови та читання, викладу матеріалу потребує більш ґрунтовного аналізу і це є завдання наступних розвідок.